УДК 37.02: 811.111+811.581
DOI https://doi.org/10.24919/2308-4863/85-3-39

Елеонора СТРИГА,
orcid.org/0000-0003-2614-6342
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри германських і східних мов та методики їх навчання
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
(Одеса, Україна) eleonorastriga@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМОДАЛЬНОГО ПІДХОДУ У ВИКЛАДАННІ ГЕРМАНСЬКИХ І СХІДНИХ МОВ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті розглянуто особливості використання мультимодального підходу у методиці викладання іноземних мов для здобувачів вищої освіти, зокрема германських і східних мов. Наголошується, що мультимодальний підхід у сучасному мовознавстві виник як відповідь на потребу врахування багатовимірності комунікації в нинішніх реаліях, а саме важливості засвоєння мови через різні модуси (візуальні, графічні, аудіальні, кінестичні). Мета статті полягає в обґрунтуванні особливостей використання мультимодального підходу у викладанні германських і східних мов; принципів та методів цього підходу, їхні схожі положення та відмінності відповідно до різних мовних сімей, що разом забезпечують його ефективне застосування в методиці викладання іноземних мов.

Проаналізовано іноземні та вітчизняні дослідження і публікації лінгвістичного та методичного напряму. Встановлено, що мультимодальний підхід сформувався на стику кількох наукових галузей, зокрема лінгвістики, семіотики, комунікативних досліджень та культурології. Розвиток цифрових технологій та мультимедіа змістився на дослідження комбінованих текстів, які об'єднують різні типи ресурсів. Використання мультимодального підходу у викладанні іноземних мов ґрунтується на сприйнятті комунікації як багатогранного процесу, що об'єднує текстові, візуальні, аудіальні та кінестичні модальності; має в своїй основі когнітивну теорію мультимедійного навчання, яка підкреслює, що одночасне залучення кількох каналів сприйняття підвищує ефективність засвоєння знань.

Виокремлено чотири принципи даного підходу у викладанні іноземних мов: інтеграція різних модальностей (текстової, аудіальної, візуальної та кінестичної) задля залучення кількох каналів сприйняття інформації; автентичність навчальних матеріалів, яка дозволяє здобувачам зануритися в реальне мовне середовище; індивідуалізація навчання, що передбачає врахування різних стилів і темпів навчання здобувачів; акцент на міжкультурній комунікації. До методів досліджуваного підходу віднесено такі: візуальний, аудіальний, кінестичний, цифровий, метод створення мультимедійних презентацій, метод проєктів. Дані методи передбачають різноманітні форми роботи із здобувачами: індивідуальні, робота в парах, робота в малих групах групові, дискусії та обговорення в аудиторії; колективне вирішення проблем тощо. Виявлено, що мультимодальний підхід у викладанні германських і східних мов, базується на інтеграції різних каналів сприйняття інформації або модусів: візуального, аудіального, кінестичного та текстового. Для германських мов варто використовувати інтерактивні вправи, ситуативні завдання, автентичні тексти та аудіоматеріали. У викладанні східних мов ключову роль відіграють візуальні матеріали, систематичне тренування письма ієрогліфів і тональної вимови, а також технології, що допомагають здобувачам практикувати іноземну мову самостійно. Ключова відмінність у використанні мультимодального методу у викладанні германських і східних мов для здобувачів вищої освіти полягає у несхожості письма та його навчання, просодичної своєрідності та соціокультурних аспектах. Подальші перспективи в цьому напрямку розглядаються у врахуванні використання даного підходу при викладанні навчальних дисциплін, зважаючи на сучасні цифрові тренди в освіті.

Ключові слова: *мультимодальний підхід, лінгвістика, методика викладання іноземних мов, здобувачі вищої освіти, канали передачі інформації (модуси), германські мови, східні мови.*

Eleonora STRYGA,
orcid.org/0000-0003-2614-6342
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Germanic and Oriental Languages and Methods of their Teaching
South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky
(Odesa, Ukraine) eleonorastriga@gmail.com

FEATURES OF USING A MULTIMODAL APPROACH IN TEACHING GERMANIC AND ORIENTAL LANGUAGES TO STUDENTS OF HIGHER EDUCATION

The article examines the features of using a multimodal approach in the methodology of teaching foreign languages to students of higher education, in particular Germanic and Oriental languages. It is emphasized that the multimodal approach in modern linguistics arose as a response to the need to take into account the multidimensionality of communication in current realities, namely the importance of language acquisition through different modes (visual, graphic, auditory, kinesthetic). The purpose of the article is to substantiate the features of using a multimodal approach

in teaching Germanic and Oriental languages; the principles and methods of this approach, their similarities and differences according to different language families, which together ensure its effective application in the methodology of teaching foreign languages.

Foreign and domestic studies and publications in the linguistic and methodological direction are analyzed. It is established that the multimodal approach was formed at the junction of several scientific fields, in particular linguistics, semiotics, communication studies and cultural studies. The development of digital technologies and multimedia has shifted to the study of combined texts that combine different types of resources. The use of a multimodal approach in teaching foreign languages is based on the perception of communication as a multifaceted process that combines text, visual, auditory and kinesthetic modalities; is based on the cognitive theory of multimedia learning, which emphasizes that the simultaneous involvement of several channels of perception increases the efficiency of knowledge acquisition.

The four principles of this approach in teaching foreign languages are distinguished: integration of different modalities (textual, auditory, visual and kinesthetic) in order to involve several channels of information perception; authenticity of educational materials, which allows students to immerse themselves in a real language environment; individualization of learning, which involves consideration of different styles and learning rates of students; emphasis on intercultural communication. The methods of the studied approach include the following: visual, auditory, kinesthetic, digital, the method of creating multimedia presentations, the project method. These methods involve various forms of work with students: individual, pair work, work in small groups, group discussions and discussions in the classroom; collective problem solving, etc. It was found that the multimodal approach in teaching Germanic and Oriental languages is based on the integration of different channels of information perception or modes: visual, auditory, kinesthetic, and textual. For Germanic languages, it is worth using interactive exercises, situational tasks, authentic texts and audio materials. In teaching Oriental languages, a key role is played by visual materials, systematic training in writing hieroglyphs and tonal pronunciation, as well as technologies that help students practice a foreign language independently. The main difference in using the multimodal method in teaching Germanic and Oriental languages to students of higher education lies in the dissimilarity of writing and its learning, prosodic originality, and socio-cultural aspects. Further prospects in this direction are considered in the context of using this approach in teaching academic disciplines, taking into account modern digital trends in education.

Key words: *multimodal approach, linguistics, methods of teaching foreign languages, students of higher education, channels of information perception (modes), Germanic languages, Oriental languages.*

Постановка проблеми. Людська мова як знакова система зазнала еволюції і функціонує як засіб вираження думок, засіб спілкування між людьми, а також як засіб передачі думок, знань та інформації від людини до людини і від покоління до покоління. Способи, канали і процеси передачі інформації змінюються, не залишаються мономодальними, відтак передача даних відбувається на основі поєднання різних знакових систем, тобто мультимодально.

Застосування мультимодального підходу в царині сучасного мовознавства виникло з необхідності врахування багатовимірності комунікації в сучасному світі. Мова більше не може розглядатися як система, що складається лише з літер і звуків, адже вона функціонує у взаємодії з різними модальностями. Поєднання тексту, зображення, жесту і мови в дослідженнях сприяє кращому розумінню того, як конструюється і передається значення. Мультимодальність забезпечує глибше розуміння мовних явищ і розширює межі традиційної лінгвістики.

Використання мультимодального підходу у викладанні іноземних мов базується на уявленні про комунікацію як багатогранний процес, що поєднує текстові, візуальні, аудіальні та кінестичні модальності. Цей підхід спирається на когнітивну теорію мультимедійного навчання Річарда Майєра, яка підкреслює, що одночасне залучення кількох каналів сприйняття підвищує ефективність засвоєння знань.

У межах навчання іноземних мов мультимодальність дозволяє одночасно розвивати такі мовленнєві навички, як читання, письмо, слухання та говоріння. Використання мультимодальних текстів, аудіовізуальних матеріалів, зокрема фільмів, пісень чи інтерактивних платформ, створює автентичне мовне середовище, що сприяє кращому опануванню лексики, граматики та культурних особливостей. Візуальні засоби, наприклад, зображення, інфографіка чи відео, допомагають пов'язувати нові слова та вирази з конкретними об'єктами або ситуаціями, полегшуючи їх запам'ятовування.

Мультимодальність сприяє індивідуалізації навчання, враховуючи різні стилі сприйняття здобувачів. Вона надає можливість обирати зручний спосіб взаємодії з навчальним матеріалом, що стимулює мотивацію та активну участь в освітньому процесі. Мультимодальний підхід є сучасним інструментом, який відповідає потребам освіти і спрямований на досягнення якісних результатів у викладанні іноземних мов.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуалізація мультимодального підходу до вивчення навколишніх реалій та процесів є важливим кроком у розвитку сучасної освіти і науки. Мультимодальний підхід виник на перетині кількох наукових дисциплін, таких як лінгвістика, семіотика, комунікативні дослідження та культурологія. Його витоки сягають ідей Майкла Халлідея про системно-функціональну лінгвістику, де

мова розглядається як багаторівнева система, що виконує різні метафункції (Halliday, 1964). Іншим важливим джерелом є семіотична теорія Ролана Барта, яка аналізує взаємодію різних знакових систем (Barthes, 1968). З розвитком цифрових технологій та мультимедіа акцент змістився на дослідження комбінованих текстів, які об'єднують візуальні, вербальні, аудіальні та інші ресурси. Мультимодальність стала ключовим інструментом аналізу сучасної комунікації, зокрема в освітньому, маркетинговому та медійному контекстах.

Мультимодальний підхід у лінгвістиці та педагогіці базується на дослідженні взаємодії різних семіотичних ресурсів, таких як текст, зображення, звук, жести та просторові елементи, у процесі комунікації. У лінгвістиці Майкл Халлідей запропонував концепцію метафункцій мови (ідеаційної, міжособистісної та текстової), що заклала основу для аналізу мовлення як багаторівневого процесу. Подальший розвиток теорії пов'язаний із роботами Гюнтера Кресса та Тео ван Левена, які розробили мультимодальну дискурс-аналітику. Вони наголосили, що значення створюється не лише через мову, а й через візуальні та інші ресурси.

Л. Макарук описує мультимодальність в контексті сучасного англомовного масмедійного комунікативного простору та визначає її як лінгвістичну дво- або мультимодусну перцептивну категорію, якій притаманне використання кількох семіотичних ресурсів, однак характерна принаймні одна модальність (Макарук, 2018). В усному мовленні мовні засоби представлені окремими системами знаків та їхні додаткові характеристики, як-от: голосові й тактильні параметри (тон, темп, тембр), жести й міміку, просторові та часові характеристики, що набувають значення в комунікативному акті. У писемному мовленні крім вербальних графічних ресурсів наявні різнотипні зображення, ураховуються розміщення елементів на сторінці, розмір, позиціонування тексту, колір, шрифтові варіації тощо (Макарук, 2019: 13).

Дослідниця вивчає типологію англомовних мультимодальних текстів та їх ознаки, диференціює поняття «мономодальний текст» і «мультимодальний текст»; виокремлює паралінгвальні компоненти – невід'ємні складники мультимодального дискурсу загалом і мультимодальних текстів зокрема; вивчає найпоширеніші способи сполучуваності семіотичних ресурсів, особливості окремих модусів та їх роль у спілкуванні, відмінності мультимодальних текстів (Макарук, 2017: 106-112).

Авторка Л. Макарук аналізує сучасні англомовні мультимодальні тексти з огляду на їхні формо- та змістонаповнювальні елементи. Вона здійснює розгляд на основі запропонованої типології невербальних графічних засобів, які було поділено на кілька окремих груп, тісно пов'язаних між собою. Мова йде про сегментацію тексту, використання графічних ефектів, шрифтів і кольорів, а також непіктографічних і нефотографічних паратекстових елементів, іконічних компонентів (зображень) та інших невербальних засобів. На основі цієї класифікації сформовано кілька найпоширеніших моделей сучасних англомовних мультимодальних текстів. Розвідка показує, що їх створення передбачає використання щонайменше двох модусів. Кількість можливих комбінацій різних модусів не є сталою і залежить від багатьох факторів. Однією з найтиповіших форм мультимодальних текстів є поєднання вербального тексту (з урахуванням шрифту та кольору як окремих модусів, що формують його зовнішній вигляд) з іншим, щонайменше одним, модусом зображального характеру, наприклад, фотографією чи карикатурою (Макарук, 2016: 94-98).

У педагогіці мультимодальний підхід активно досліджувався в контексті теорії нової грамотності (New Literacy Studies), заснованої такими вченими, як Браян Стріт і Джеймс Гі. Вони звертали увагу на те, як різні модальності впливають на освітній процес, зокрема у цифрову епоху. Гюнтер Кресс також зробив значний внесок у педагогічний вимір мультимодальності, розглядаючи, як здобувачі конструюють знання, використовуючи комбінації текстових, візуальних і фізичних елементів.

У вітчизняній науковій думці автори О. Крекотень та Л. Байдак застосовують мультимодальний підхід у роботі з автентичними текстами у процесі вивчення іноземної мови в аграрних університетах; детально описують зміст експериментального мультимодального навчання для майбутніх фахівців у галузі сільського господарства. Науковці підкреслюють важливість мультимодального підходу, орієнтованого на оволодіння мовою за допомогою різних модусів. Ними схарактеризовано сучасні автентичні мультимодальні тексти, що наповнені різноманітними нелінгвістичними компонентами (елементами, що не належать до мовного (вербального) рівня, але відіграють важливу роль у передачі змісту, емоцій, чи смислів тексту; вони можуть бути візуальними, графічними, аудіальними, кінестичними, фізичними); проаналізовано типи мультимодальних завдань для організації експериментального навчання; розглянуто типи мультимодальних засобів: візуальні та просодичні та їх взаємодія з вербальними; досліджено три

фази викладу нового матеріалу: сенсибілізація, структурування й автоматизація (Крекотень, Байдак, 2020: 58-60).

Науковці Т. Лещенко, М. Жовнір, В. Юфименко використовують візуальний метод мультимодального підходу, зокрема вивчають мультимодальний дидактичний текст як лінгвовізуальне явище та визначають його як специфічний поліфункціональний вербально-семіотичний утвір, якому притаманна особлива функційна спрямованість з дидактичною провідною метою. Він досліджується як складне утворення лінгвальних і паралінгвальних засобів і детального вивчення мовних явищ і процесів, які характеризуються залученням до аналізу різноманітних модусів або каналів комунікації: письма, усного мовлення, жестів, візуальних образів. Такому тексту притаманні звичні текстові категорії: гетерогенність складників, лаконізм подачі об'ємного масиву інформації, її подвійне декодування, особлива темпоральність і локативність, цілісніть, зв'язність, інформативність. Дослідниці стверджують, що використання мультимодальних текстів для трансляції навчального матеріалу сприяє компактному поданню великих обсягів інформації та ефективному її засвоєнню завдяки швидкому залученню різних когнітивних механізмів. Ці механізми доповнюють і збагачують вербальний спосіб передачі знань. Робота з такими текстами сприяє кращому запам'ятовуванню та глибшому розумінню матеріалу, оскільки включає його візуальне, раціональне та емоційне сприйняття (Лещенко, Жовнір, Юфименко, 2022: 185-190).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Очевидно, що мультимодальний підхід зайняв важливе місце в сучасній лінгвістиці та педагогіці. Значна кількість як вітчизняних, так і зарубіжних досліджень, присвячених дослідженню мультимодальної інтерактивної діяльності, свідчить про актуальність цієї проблематики та нагальну потребу в її подальшому вивченні.

Водночас слід підкреслити, що, на відміну від зарубіжних досліджень, де мультимодальний підхід до вирішення навчальних завдань у процесі викладання іноземних мов активно розвивається, в українській науковій думці увага до теоретичних і практичних аспектів його впровадження залишається недостатньою. Відтак сучасний дидактичний запит та можливості мультимодальності є доречним.

Логіка вищевикладеного матеріалу вказує на **постановку мети** у запропонованій роботі, яка полягає в обґрунтуванні особливостей використання мультимодального підходу у викладанні іноземних мов, зокрема, германських і східних мов; принципів та методів цього підходу, їхні схожі положення та відмінності відповідно до різних мовних сімей, що разом забезпечують його ефективне застосування в методиці викладання іноземних мов.

Виклад основного матеріалу. Варто зауважити, що в сучасному світі, де інформація постійно змінюється та подається в різноманітних формах, мультимодальність дає змогу інтегрувати дані з різних джерел, що сприяє глибшому розумінню складних процесів і явищ. Цей підхід допомагає створити цілісне уявлення про світ, поєднуючи текстові, візуальні, аудіальні та інші модальності. Використання мультимодального підходу в педагогіці ґрунтується на поєднанні різних модальностей для підвищення ефективності навчання. Цей підхід сприяє не лише засвоєнню інформації, але й розвитку критичного мислення, творчості та комунікативних навичок здобувачів. Мультимодальність дозволяє адаптувати освітній процес до індивідуальних потреб і особливостей сприйняття кожного здобувача освіти, що особливо важливо в умовах різнорівневих груп.

Основною перевагою мультимодального підходу є можливість подання навчального матеріалу у стислій, структурованій та зрозумілій формі. Завдяки використанню таких елементів, як інфографіка, відео, інтерактивні презентації та аудіозаписи, здобувачі використовують різні канали сприйняття інформації, що сприяє глибшому її осмисленню. Крім того, мультимодальність дозволяє формувати міждисциплінарні зв'язки, оскільки інформація подається у вигляді, що відображає багатовимірність реального світу.

Застосування мультимодального підходу у викладанні іноземних мов для здобувачів вищої освіти базується на кількох ключових принципах, які забезпечують ефективність освітнього процесу та враховують сучасні освітні тенденції.

Першим принципом є інтеграція різних модальностей (текстової, аудіальної, візуальної та кінестичної) задля залучення кількох каналів сприйняття інформації. Це сприяє кращому розумінню, засвоєнню і закріпленню матеріалу.

Другим важливим принципом є автентичність навчальних матеріалів, яка дозволяє здобувачам зануритися в реальне мовне середовище. Використання відео, подкастів, інтерактивних платформ та інших ресурсів дозволяє створити умови, близькі до тих, які вони зустрінуть у реальному житті.

Третім принципом є індивідуалізація навчання, що передбачає врахування різних стилів і темпів навчання здобувачів. Завдяки мультимодальності

кожен може знайти оптимальний спосіб засвоєння матеріалу.

Четвертий принцип полягає в акценті на міжкультурній комунікації. Поєднання текстів, зображень, відео та інших елементів допомагає здобувачам зрозуміти культурний контекст мови, що вивчається, і формувати міжкультурну компетенцію.

Отже, мультимодальний підхід скерований на підтримку активної участі здобувачів, сприяючи розвитку їхньої творчості та критичного мислення. Такий підхід сприяє більш глибокому розумінню мовного матеріалу, підвищує мотивацію здобувачів і забезпечує різнобічний розвиток мовленнєвих навичок. Особливо актуальним мультимодальний підхід є в умовах сучасної цифрової освіти, яка дозволяє використовувати інноваційні технології, зокрема інтерактивні платформи, аудіо- та відеоресурси, онлайн-ігри та симуляції.

Реалізація описаних принципів відбуватиметься за умови застосування відповідних методів навчання. Вони базуються на інтеграції різних способів подання інформації або модусах, що сприяє ефективному засвоєнню матеріалу та розвитку комунікативних навичок здобувачів.

Так, одним із ключових методів є візуальний метод (використання текстів, презентацій, схем, інфографіки; перегляд відеоматеріалів (із субтитрами та без із подальшим обговоренням) і аналіз ілюстрацій; робота з картами думок). Використання автентичних відео- та аудіоматеріалів (фільмів, інтерв'ю чи новин) дозволяє здобувачам взаємодіяти з природним мовленням, що покращує розуміння вимови, інтонації та культурного контексту.

Аудіальний метод вбачає прослуховування лекцій, аудіозаписів, обговорень, дебатів, подкастів, використання музики або ритму, що покращує процес запам'ятовування навчального матеріалу.

Наступним ефективним методом є створення мультимедійних презентацій, де текст супроводжується візуальними елементами, зображеннями та графікою. Це полегшує засвоєння складних концепцій і термінів, адже візуальні підказки допомагають зв'язати слова з їхніми значеннями.

Кінестичний метод включає практичні завдання та експерименти, рольові ігри, симуляції і навіть фізичну активність у освітньому процесі. Цей метод із мультимодальними елементами, такими як інтерактивні дошки або віртуальні симуляції, сприяє розвитку комунікативних навичок у реалістичних умовах. Здобувачі можуть практикувати діалоги, різні види залученості, працюючи у парах або групах, що створює активне навчальне середовище.

Цифровий метод включає застосування віртуальних навчальних платформ, використання програмного забезпечення для моделювання та візуалізації, онлайн-курси та дистанційне навчання. У цілому такий метод базується на використанні інтерактивних платформ і мобільних додатків, наприклад, BBC Learning English, Quizlet, HelloTalk, Grammarly, Memrise, HelloChinese, Sinosplice та багато інших, підтримують розвиток фонетичних, лексичних та граматичних навичок. Такі платформи зазвичай комбінують текст, звук і зображення, забезпечуючи різностороннє сприйняття матеріалу.

Метод проєктного навчання також добре інтегрується з мультимодальним підходом. Під час роботи над проєктами здобувачі використовують різні формати спільної взаємодії, зокрема створення відеороликів, інфографіки чи презентацій, що дозволяє представляти інформацію у вигляді схем і зображень, структурувати знання та засвоїти їх у візуально доступній формі, розвивати креативність і співпрацю.

Перелічені методи передбачають різноманітні форми роботи із здобувачами: індивідуальні, робота в парах, робота в малих групах групові, дискусії та обговорення в аудиторії; колективне вирішення проблем тощо. Це сприятиме розвитку у них комунікативних навичок, формуванню навичок співпраці, підвищенню мотивації у навчанні, обміну досвідом, розвитку критичного мислення.

Переходячи до частини питання особливостей викладання германських і східних мов в умовах використання мультимодального підходу, слід зауважити про суттєві відмінності, які зумовлені лінгвістичними властивостями цих мовних сімей, культурним контекстом і методологічними підходами.

Отже, розглянемо наступне. Германські мови, як-от: англійська, німецька та інші, базуються на алфавітній системі письма, що є звичною для багатьох здобувачів. Їхнє вивчення здебільшого орієнтоване на лексику і граматику з акцентом на розвиток усного та письмового мовлення. У викладанні активно використовують комунікативний підхід, що спрямований на практичне застосування мови в реальних ситуаціях. Особливу увагу приділяють фонетичним аспектам, зокрема звукам, які відсутні в рідній мові здобувачів. Викладання германських мов зазвичай супроводжується ознайомленням із культурними традиціями, літературою та сучасними соціальними аспектами країн-носіїв.

Східні мови, як-от: китайська, корейська та інші, мають складнішу структуру письма, часто ієрогліфічну. Це вимагає від здобувачів значних зусиль для запам'ятовування форми, значення

та вимови символів. Крім того, у східних мовах важливу роль відіграють тональність і інтонація, які можуть кардинально змінювати значення слів. Навчання східних мов також включає ознайомлення з культурним контекстом, але акцент робиться на розумінні традицій, етикету та філософії, що є невіддільним від вивчення цих мов.

Відтак методики викладання набувають відмінностей. Для германських мов часто використовуються інтерактивні вправи, ситуативні завдання, рольові ігри, автентичні тексти та аудіоматеріали. У викладанні східних мов ключову роль відіграють візуальні матеріали, систематичне тренування написання ієрогліфів і тональної вимови, а також технології, що допомагають здобувачам практикувати іноземну мову самостійно.

Беручи за основу викладене вище положення щодо мультимодального підходу у викладанні іноземних мов, зокрема германських і східних мов, повторно підкреслимо інтеграцію різних каналів сприйняття інформації або модусів: візуального, аудіального, кінестичного і текстового. Цей підхід дозволяє ефективно враховувати специфіку мови, підвищуючи якість навчання та мотивацію.

У викладанні германських мов мультимодальний підхід широко використовується для розвитку комунікативних навичок. Візуальні матеріали, такі як відео, презентації, графіки чи зображення, допомагають краще зрозуміти контекст використання мовних одиниць. Аудіальні ресурси, наприклад подкасти, музика чи автентичні записи носіїв мови, сприяють розвитку навичок аудіювання та правильної вимови. Кінестичні методи, як-от: інтерактивні ігри, рухові активності чи рольові моделювання ситуацій, дозволяють практикувати мову у реальних чи наближених до реальних умовах. Застосування текстових матеріалів, таких як електронні книги чи інтерактивні платформи, полегшує вивчення граматики та розширення словникового запасу.

У східних мовах мультимодальний підхід має свої особливості. Візуальні засоби відіграють ключову роль через складність ієрогліфічного письма. Наприклад, анімації чи інтерактивні додатки допомагають вивчати форму ієрогліфів, їхні складові та порядок написання. Аудіальні ресурси особливо важливі для тренування тонів та інтонації, які в східних мовах визначають значення слів. Інтерактивні заняття з використанням технологій, таких як мобільні додатки для розпізнавання голосу, дозволяють покращувати вимову та сприйняття мовлення. Кінетичні методи, наприклад, написання ієрогліфів від руки чи виконання традиційних ритуалів під час навчання культури, сприяють зануренню до мовного середовища.

Мультимодальний підхід у викладанні обох груп мов також передбачає використання цифрових технологій. Онлайн-платформи дозволяють здобувачам слухати мовлення носіїв, виконувати інтерактивні вправи, брати участь у віртуальних обговореннях та навіть спілкуватися з носіями мови в режимі реального часу. Використання відео з культурними особливостями, інтерактивних карт чи віртуальних турів допомагає краще зрозуміти культурний контекст мови.

У германських мовах акцент робиться на розвиток комунікативної компетенції, зокрема через мультимодальне створення діалогів, дебатів чи спільних проєктів. У східних мовах більше уваги приділяється інтеграції культури та традицій у процес навчання, оскільки мова тут тісно пов'язана з соціокультурними аспектами.

Таким чином, мультимодальний підхід у викладанні германських і східних мов дозволяє забезпечити комплексне засвоєння матеріалу, враховуючи лінгвістичні та культурні особливості. Він створює інтерактивне середовище, де здобувачі вищої освіти активно залучені до процесу навчання, що сприяє глибшому розумінню мови та культури.

Також уважаємо за необхідне наголосити на проблемі мультимодального підходу у викладанні іноземних мов, яка полягає у складності його впровадження та ефективного використання. Основні труднощі пов'язані з необхідністю підготовки викладачів до роботи з різноманітними мультимедійними інструментами, що потребує додаткових ресурсів і часу. Важливим викликом є також адаптація матеріалів для різних модальностей, щоб уникнути перевантаження інформацією або її фрагментації. Крім того, технічні обмеження, як-от: недостатнє обладнання або відсутність доступу до інтернету, можуть ускладнювати реалізацію мультимодального підходу. У групі можуть бути здобувачі з різними рівнями володіння мовою, стилями навчання та когнітивними здібностями, що ускладнює створення універсальних завдань. Спільним може постати психологічний бар'єр, коли здобувачі та/або викладачі мають скептичний погляд щодо нових підходів і віддавати перевагу традиційним методам навчання. Є певні обмеження в організаційному плані. Так, велика кількість здобувачів у групах обмежує можливість ефективного застосування мультимодальних методів. Лімітований час на заняттях може не дозволяти використовувати всі заплановані мультимодальні елементи. Об'єктивне оцінювання утруднюються оскільки мультимодальні завдання часто є комплексними та включають різні аспекти мовних навичок.

Попри ці складнощі, мультимодальний підхід може значно покращити якість навчання за умови правильного планування та адаптації до конкретного освітнього середовища, а перераховані перешкоди буде подолане за рахунок оновлення в цифровому ключі навчально-дидактичного, наукового та методичного забезпечення освітнього процесу, а саме сукупності цих матеріалів, які описують зміст, встановлюють структуру, визначають результат, регламентують перебіг освітнього процесу в цифровій парадигмі.

Висновки із цього дослідження. Представлена робота описує особливості використання мультимодального підходу у викладанні германських і східних мов для здобувачів вищої освіти. Провідна відмінність полягає у несхожості письма та його навчання, просодичної своєрідності та соціокультурних аспектах. Мультимодальність реалізується через поєднання різних видів інформації та каналів сприйняття, що сприяє підвищенню ефективності та прискоренню процесу опанування іноземними мовами. Використання мультимодальних об'єктів як автентичних матеріалів під час навчання зацікавлює здобувачів і мотивує їх до спілкування іноземними мовами. У процесі вивчення германських та/або східних важливо використовувати всі елементи, властиві реальному людському спілкуванню та взаємодії. Проте не варто применшувати соціальну, емоційну та культурну роль учасників освітнього процесу, оскільки вона є гуманітарна складова навчання. Подальші перспективи в цьому напрямку розглядаються у врахуванні використання даного підходу при викладанні навчальних дисциплін, зважаючи на сучасні цифрові тренди в освіті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Крекотень О. В., Байдак Л. І. Мультимодальний підхід до роботи з автентичними ресурсами на занятті з іноземної мови. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 20. Т. 2. 2020. С. 56-61.
2. Лещенко Т. О., Жовнір М. М., Юфименко В. Г. Навчальний текст як мультимодальний лінгвовізуальний феномен: цілісність, зв'язність, інформативність. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 47. 2022. С. 185-190.
3. Макарук Л. Л. Мультимодальність сучасної англомовної масмедійної писемної комунікації: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 424 с.
4. Макарук Л. Л. Мультимодальність сучасного англомовного масмедійного комунікативного простору: автореферат д-ра філол. наук : 10.02.04. Запоріжжя, 2019. 43 с.
5. Макарук Л. Л. Паралінгвальні засоби як композиційні складники сучасних англомовних мультимодальних текстів. *Актуальні питання іноземної філології.* № 4. 2016. С. 94-98.
6. Макарук Л. Л. Типологія англомовних мультимодальних текстів та їх диференційні ознаки. *Актуальні питання іноземної філології.* 2017. № 6. С. 106-112.
7. Barthes R. Elements of Semiology. Farrar, Straus and Giroux, 1968. 111 p.
8. Halliday, M. A. The linguistic Sciences and language teaching. London : Longmans. 1964. 322 p.

REFERENCES

1. Krekoten O. V., Baidak L. I. (2020) Multymodalnyi pidkhid do roboty z avtentychnymy resursamy na zaniatti z inozemnoi movy. [A multimodal approach to working with authentic resources in a foreign language lesson] Innovatsiina pedahohika. 20. 2. 2020. S. 56-61. [in Ukrainian].
2. Leshchenko T. O., Zhovnir M. M., Yufymenko V. H. (2022) Navchalnyi tekst yak multymodalnyi linhvovizualnyi fenomen: tsilisnist, zviaznist, informatyvnist. [Educational text as a multimodal linguovisual phenomenon: integrity, coherence, informativeness] Innovatsiina pedahohika. 47. S. 185-190. [in Ukrainian].
3. Makaruk L. L. (2018) Multymodalnist suchasnoi anhlomovnoi masmediinoi pysemnoi komunikatsii. [Multimodality of modern English mass media written communication] Monohrafiia. Lutsk: Vezha-Druk. 424 s. [in Ukrainian].
4. Makaruk L. L. (2019) Multymodalnist suchasnoho anhlomovnoho masmediinoho komunikatyvnoho prostoru. [Multimodality of modern English-speaking mass media communicative space] Avtoreferat d-ra filol. nauk : 10.02.04. Zaporizhzhia. 43 s. [in Ukrainian].
5. Makaruk L. L. (2016) Paralinhvalni zasoby yak kompozytsiini skladnyky suchasnykh anhlomovnykh multymodalnykh tekstiv. [Paralingual means as compositional components of modern English-language multimodal texts] Aktualni pytannia inozemnoi filolohii. 4. S. 94-98. [in Ukrainian].
6. Makaruk L. L. (2017) Typolohiia anhlomovnykh multymodalnykh tekstiv ta yikh dyferentsiini oznaky. [Typology of English-language multimodal texts and their differential features] Aktualni pytannia inozemnoi filolohii. 6. S. 106-112. [in Ukrainian].
7. Barthes R. (1968) Elements of Semiology. Farrar, Straus and Giroux. 111 p.
8. Halliday M. A. (1964) The linguistic Sciences and language teaching. London : Longmans. 322 p.